

Közösségi összefogások Nádasdön

Beszélgetés Karvalits Zoltánnal, a Valódi Civil Partnerségért díjas nádasdi önkormányzat polgármesterével és Földes Tímeával, az Együtt Nádasdért Faluszépítő és Fejlesztő Kulturális Egyesület elnökével

Hogyan telnek a mindennapok egy olyan faluban, melynek településfejlesztési koncepcióját közösségfejlesztő szempontok figyelembe vételével dolgozták ki? Nádasd polgármestere, Karvalits Zoltán nem pusztán jó barátja a közösségi művelődésnek, hanem elhivatott szakembere is. A település vezetésével szorosan együttműködik az Együtt Nádasdért Faluszépítő és Fejlesztő Kulturális Egyesület – a szervezetet Földes Tímea képviselte a „hatszempközt” zajló, Nádasd közösségi életének múltját és jelenét bemutató beszélgetésen, melyre 2013 októberében került sor.

A Körmenđ és Vasvár közelében fekvő Vas megyei falu jó példa arra, hogyan lehet tartósan jól együttműködni egy helyi önkormányzatnak és a település civil szervezeteinek. Az együttműködés önmagát gerjesztő folyamattá válik, melynek természetes következménye, hogy a helyi választások olyan falubelieket helyeznek „képviselői” státuszba, akikről az elmúlt időszakban a közösségért tenni akaró ember benyomása alakult ki – vagyis akik ténylegesen „képviselik” a helyi közösség érdekeit. Ideológiai versengés helyett az elért eredmények mérettetnek meg: a mér-

leg serpenyőjébe az kerül, hogy ki tud többletet adni az együttes erővel már megvalósult eredményekhez, ki jeleskedik leginkább a másokkal való együttműködésben. Nádasdön tehát az a természetes kiválasztódás helyezi pozícióba az önkormányzat és a civil szektor meghatározó személyiségeit, ami a tényleges munkát, emberi teljesítőképességet, a másokkal való együttélésben jeleskedő magatartást tartja legfőbb értékeknek.

Pósfay Péter: *Hogyan alakult meg ez a hosszú nevű egyesület? Mire emlékeztek az alakulás időszakából, sikerült-e megőrizni és megvalósítani az eredeti célkitűzéseket?*

Karvalits Zoltán: 1997-ben alakult az egyesület. Földes Tímea akkoriban főiskolán tanult, jómagam pedig a falu művelődési házát vezettem. Az egyesület alakulásának apropója a körülbelül négy évfolyamot megért, a Művelődési Ház által kiadott

A polgármester és az egyesület elnöke

Nádasdi Faluújság megszűnése volt. Sokan szerettük volna, ha továbbra is működne egy települési lap. Kézzenfekvőnek tűnt, hogy egyesületi keretek közt, megújult formában adjuk ki újra.

Földes Tímea: Érdeemes megemlíteni, hogy nem ad hoc alakult az egyesület, hanem egy féléves beszélgetés-sorozat volt a közvetlen előzmény. Alapító tagja egy tucat falubeli volt. Az eredeti alapszabályban ugyanazok a célkitűzések szerepelnek, mint a mostani alapszabályban. Akkor olyan előrelátóan fogalmaztak az alapítók, hogy azokhoz a részekhez nem kellett hozzányúlni, csak a technikai illetve törvényi változásoknak kellett megfeleltetni, és a közhasznú fokozatot kellett beleszőni. Az alapszabály lényegében változatlan maradt.

K. Z.: A beszélgetések a közösségfejlesztők közreműködésével folytak: az újság címadását az ő módszereikkel, közösen végeztük – mindenképpen közös szellemi terméket szerettünk volna. Végül megszületett a *Hétdombi Hírek*. Viszont, ha már egyesületet alapítottunk, több területet fel szerettünk volna ölelni: akkoriban pezsgő kulturális élet folyt a településen, és több közösségi kezdeményezést folytattak lelkes falubeliek, így hagyományörzést, Tóth Hajnalka vezetésével színjátszást, de akadtak olyan minden lében kanál fiatalok, tinédzserek, akiknek szinte második otthonuk volt a művelődési ház. Az alapítók ugyan 30-40 évesek voltak, az egyesület egyes tevékenységeivel mégis a fiatalokat szerettük volna megszólítani. A hagyományörzés például remekül „megbolondította” az ifjakat.

P. P.: *Milyen hagyományok éltek akkor a faluban, amiknek a továbbéltetése ilyen vonzó volt néhány fiatal ember számára?*

K. Z.: Egyrészt a nagyobb, faluünnepszerű rendezvények: például a rönkhúzás vagy más nevén törzsökhúzás, azután az aratási felvonulás, illetve szüreti felvonulás. Működött egy helytörténeti szakkör is, a tagokkal a népszokásokat, például a lucázást és betlehemezést vagy a húsvéti locsolást elevenítettük fel. Általában elmondható, hogy a folyamatokat irá-

Nádasd művelődési háza

nyító emberek az egyesület alakulása előtt is a művelődési ház körül voltak.

F. T.: Később, a Teleház megalapításakor történt egy széleskörű közösségi felmérés is, ami fontos mérföldkő volt az egyesület életében: magát a közösségi felmérést pályázaton nyertük. Az adatok felvétele és feldolgozása körülbelül egy-másfél évet is igénybe vett – a folyamat közben, részben a közösségi felmérés eredményeit szem előtt tartva alakult meg a Teleházunk.

K. Z.: A közösségi felmérés egyrészt az egyesület tevékenységeinek a tökéletesítéséhez adott kiváló háttérrel, másrészt később a településfejlesztés is hasznát vette. Azt szerettük volna minél teljesebb körben felmérni, hogy mi a település embereinek akaratára, illetve elképzelése, milyen elvárásaik vannak egy egyesülettől, mi az, amivel elégedetlenek a településen, min szeretnének javítani. Kemény munka volt a kérdőívek kitöltése és feldolgozása, jóllehet többen segítettek benne az egyesületi tagságon kívül is, de összekovácsolta a csapatot: mivel nehezen haladtunk vele, elvontunk Szócére táborba, hogy ne zavarjon bennünket semmi a munka befejezésében. Végül emlékezetes közösségi esemény lett belőle.

P. P.: *Mindezzel demonstráljátok a közösségfejlesztésben gyakran használt módszer erőnyeit. A közösségi*

felmérésnek az eredménye ugyan egy dokumentum, amire építeni, és ami alapján tervezni lehet. Az egyik legfőbb hozadéka mégis az, hogy aktivizálja a technikát alkalmazó csoportot vagy közösséget. Ez tehát egy kitűnő technika, csak biztatni lehet a hasonló helyzetben levő csoportosulásokat, hogy alkalmazzák.

K. Z.: Mindenképpen. Bővült a tenniakarók köre, válaszokat kaptunk az egyesület további munkájához, a helyi lap kiadásához. Ráadásul később is elő lehetett venni, konkrét településfejlesztési döntésekhez: amikor polgármester lettem, a ravatalozó felújításával, parkok, játszótérek építésével pont azért foglalkoztunk, mert a felmérés világosan kimutatta az erre irányuló igényt a lakosság részéről.

P. P.: *Az alapos közösségi felmérést készítő települések hosszú-hosszú évekre szóló fejlesztési politikával, pontosabban annak irányát megadó dokumentummal gazdagodnak: ez általános tapasztalat. Milyen fontos mérföldkövei voltak még az egyesületnek?*

K. Z.: A Teleház létrehozása – amelyhez civil szervezet kellett működtetőként – új embereket vonzott, elsőként Földes Tímeát, az egyesület mostani elnökét. Az IKSZT* kétkörös pályázatának elnyerése, és a hozzá tartozó 52 milliós fejlesztés több szolgáltatásnak jobb feltételeket teremtett.

* IKSZT: integrált közösségi szolgáltató tér, új nevén: szolgáltató faluház.

Az intézmény fogadótere

F. T.: Az egyesület azért is profitált a Teleház létrejöttéből, mert így lett helye a közös munka számára. Ez tette lehetővé, hogy a szerkesztőségnek legyen irodája, így az újságkiadással is komolyabban tudtunk foglalkozni.

P. P.: *Nem melleleg egy olyan technikával is gazdagodtatok, ami megkönnyítette a világgal való kapcsolat-tartást, az egymás közti kommunikációt, a partnerekkel való kapcsolat-felvételt és -tartást: mindez nyilván minőségi változást hozott a település életébe, jórészt az egyesületnek köszönhetően. Am a Teleház csupán az első intézmény volt, amit elkezdett működtetni az egyesület. Hogy emlékeztek a Teleház megnyílását követő munkára? Folytatódott a kedvcsináló, hagyományörző tevékenység?*

F. T.: A *falutakarítás* már az egyesület alakulását megelőző beszélgetés-sorozatnak is témája volt, és az első szemétszedő akcióra még abban az évben, 1996-ban sor került – hivatalosan ez az első alkalom még nem az egyesülethez köthető, hiszen az 1997-ben alakult meg formálisan, viszont informálisan mégis része volt benne, és később felvállalta az ügyet. Egy másik sikeres vállalkozásunk, ami különösen közkedvelté vált 2000 óta, a falunapi rendezvényekhez kapcsolódó *Bagolytúra* – a program kapcsán az egyesületen belül még *Bagoly Egylet* is létrejött. 2003-ban beneveztünk a *Hétdombi Nemzetközi Ifjúsá-*

gi Fesztiválra – ez volt az első nagy rendezvényünk – majd 2008-ban a *Nemzetközi Téltemető Fesztivált* szerveztük meg. Jó kapcsolatot ápolunk az erdélyi Alsósófalvával, időközben ott is megalakult egy hagyományörző egyesület – már több közös projektben dolgoztunk együtt. 2005-től *Foglalkoztatási Információs Pontként* nyújtunk munkaerő-piaci szolgáltatást. 2007-től *Turisztikai Információs Pontként* működünk egy – az Oszkói Hegypásztor Kör által megpályázott – programhoz kapcsolódva. Az *Önkéntes Fogadópont* és vele az önkéntes programok 2010-től élnek.

K. Z.: A Foglalkoztatási Információs Pont indulása jó lehetőség volt az egyesület számára, hogy Tímeának az egyesület a munkahelye lehessen, rendszeres foglalkoztatásban ott dolgozzék.

F. T.: Előtte időszakos munkaügyi támogatással, valamint polgári szolgálat révén juthatott az egyesület munkaerőhöz, ami nem nevezhető stabil megoldásnak.

P. P.: *A polgári szolgálat volt az önkéntes munka őse, Magyarországon legalábbis.*

K. Z.: Egy egyesület életében a saját alkalmazott foglalkoztatása mindenképpen ugródeszka. Az egyesület vezetése nagyságrendileg is teljes embert kíván: a könyveléstől a jogi dolgoknak a követésén és mindenféle adatrögzítésen át a szervezésig rengeteg dologgal kell foglalkoznia.

P. P.: *Beszéljünk az egyesület rendezvényeiről. A Bagolytúra nagyon misztikusan hangzik...*

F. T.: 2000-ben, Németh Tímea ötlete alapján valósult meg az első, hagyományteremtő éjszakai túránk. Abban az évben készült el a múzeum, és egy nagyobb falunapi megmozdulásra készültünk, hogy emlékeztetésé tegyük a megnyitását. A pénteki előesten szólítottuk meg a falu lakóit, hogy vegyenek részt egy éjszakai kalandtúrában. Az első nagyon kezdetleges volt, ha jól emlékszem, mindössze 36-an vettek részt. Alig távolodtunk el a falutól, mindössze 4-5 állomáson kellett feladatokat teljesíteni, az indulási pont értelemszerűen a múzeum volt. A bagolytúrák ezt követően annyira elterjedtek, hogy már bánom, hogy nem védettük le a nevet. Lassan másfél évtizedes a program, az idein (2013-as) 100-120 fő vesz részt, ami 20-24 csapatot jelent, rengeteg feladattal és minél több kilométernyi megtett éjszakai távval.

K. Z.: A három évvel ezelőtt rendezett szöcei Bagolytúra volt a legnagyobb, amin 200 ember vett részt. Vonattal mentünk el a startig.

F. T.: Emlékszem, alig fértünk föl a vonatra – egy kicsi, Piroskának becézett kis motorvonat indult, hiába szólunk a vasúttársaságnak, hogy sok utazóra kell számítani. Csurig megtelt szegény kisvonat, úgy álltak benne az emberek egymás mellett, mint a heringek.

P. P.: *Mik a szabályai a Bagolytúrának?*

F. T.: A Bagolytúrán különböző állomásokon kell feladatokat teljesíteni egy éjszakai túra során. Barátokból, kollégákból, családtagokból álló négy-öt fős csapatok jelentkezhetnek. Az egészen kicsik még nem bírnák a távot, a legfiatalabb versenyzők tíz év körüliek, a legidősebb induló pedig hetven, aki eddig minden Bagolytúrán részt vett. Körülbelül három kilométer a teljesítendő táv, de aki eltéved, az bizony többet megy.

K. Z.: Gyakorlott erdei emberek, például vadászok szerint is 15-18 kilométert gyalogolunk éjszaka. Ez annak fényében különösen nagy kihívás, hogy mindez este nyolctól akár reggel háromig is eltarthat.

P. P.: *Csak nádasdiak vesznek részt a programon, vagy jönnek már a környékről is?*

K. Z.: A nádasdiak mellett érkeznek Körmenről, Felsőmarácról is munkaközösségek, baráti társaságok, sőt, van egy visszatérő külföldi csoportunk is. A rendszeresen indulóktól magunk is meg szoktuk kérdezni, hogy számíthatunk-e rájuk az adott évben.

P. P.: *Tényleg létezik Bagoly Egylet is, vagy az csak afféle fikció?*

K. Z.: A Bagoly Egylet nagyon is valóságos: az a közösség, ami szervezi a túrát az egyesületen belül, az a Bagoly Egylet. Évek óta ugyanaz a fix társaság felel a bagolytúrákért.

F. T.: Tegyük hozzá, teljes titoktartást fogadnak, ezért sem a feladatokról, sem az útvonalról nem derül ki semmi konkrétum egészen az indulásig.

P. P.: *Mi a helyzet a Téltemető Fesztivállal?*

K. Z.: A régi Magyarország területén különböző helyeken, különböző módokon temetik a telet. A Téltemető Fesztivál szervezésekor arra törekedtünk, hogy minél több ünneplési szokást mutassunk be: több népcsoportot is meghívtunk, hogy egy rendezvényen legyenek jelen, például a mohácsi busók és a sófalvai kiszab-égetők.

P. P.: *Képzést is folytattatok.*

F. T.: A „Falusi vendéglátók iskolája” képzés megvalósítása egy LEADER pályázathoz kötődik és az

akkori LEADER településeknek lett meghirdetve a falusi turizmusra képzésen, ám végül egyiküknek sem lett vendégháza. Az egyetlen résztvevő, aki vendéglátással foglalkozik, teljesen kívülálló, viszont most készült el az első vendégháza Nádasdon. A helyiek közül volt, aki kialakította ugyan a vendégházat, ám visszatáncolt, mert képtelen volt idegeneknek kiadni. Megtartotta saját otthonát.

P. P.: *Az, hogy az egyesület közreműködésével sikerült az IKSZT-t, azaz a szolgáltató faluházat megvalósítani, nyilván egy csomó előnnyel járt – ennek látható jele az épület felújítása –, de lehetnek hátrányai is. Hogy ítélték meg, az IKSZT áldás vagy átok a település számára? Megérte a befektetett energia?*

F. T.: Maga a procedura ugyan hosszú volt, de mindenképpen megérte. 2009-ben írtuk meg a kétkörös pályázatot, és az IKSZT kialakítása céljára 52 millió forintot nyertünk. Az elszámolásával a több tízmillió támogatás ellenére mégis kevesebb macera volt, mint egy LEADER elszámolással, holott annak révén sokkal kisebb összeghez jutottunk, mindössze 3 millió forinthez. Az egyesület a teljes összegre tudott pályázni, ellenében az önkormányzattal, amelynek az ÁFA részt önerőként be kellett volna nyelnie. Ezért az önkormányzattal szorososan együttműködve pályáztuk meg és alakítottuk ki közösen, hogy

mi kerüljön a pályázatba. Egyébként az IKSZT-pályázat által kért szolgáltatások lényegében már adottak voltak a művelődési házban.

P. P.: *Vagyis az a szolgáltatási kör, amit elvárt a pályázat, az gyakorlatilag itt már létezett, csak nem úgy hívták, hogy integrált szolgáltatás.*

F. T.: Lényegében a pályázatot kellett ráhúzni a meglévő szolgáltatásainkra. Összességében pozitívan gondolok vissza az átalakulás folyamatára, amihez az is hozzájárul, hogy nagyon jó tervező-kivitelezőnk volt az épület felújításához. Szinte 100%-ban el tudtuk számolni a pályázati költségvetést, amivel többek csodálatát kivívtuk a szakmában. Az ellenőrünk mintának mutatja a mi pályázatunkat és elszámolásunkat. A működtetése már más tészta. Három év működtetését csökkenő arányban támogatták, és az utóbbi években sokkal kevesebb forrást tudtunk elérni: pár évvel ezelőtt, ha kiírtak húsz pályázatot, abból tizenhaton nyertünk is. Most kiírnak hármát-ötöt és abból egyet jó, ha megnyerünk, ott is minimális összegeket. Emiatt az önkormányzat szerepvállalása növekszik. Most fordultunk a harmadik évbe, mikor még kapunk működtetési támogatást, ám utána következik kettő, amikor nem. Egyes programokat a művelődési házban működő csoportokkal fenn tudunk tartani. A működtetést produkálni kell, mert szigorúan elszámoltatják, de ennek nagy része adminisztráció. Ez a nehezebb. A felújítási része, visszatekintve egy gyaloggalopp volt; a használatba vételig jó fél évig egy önkormányzati lakásban folytattuk a programokat, a teleházat a lakás egyik szobájában, a tornát az udvaron – mindent meg tudtunk oldani kicsiben.

P. P.: *Sikertörténetnek tűnik az IKSZT létrejötte. Hogy látja ezt az egészet az önkormányzat?*

K. Z.: Az önkormányzatnak is egyértelmű, hogy sikertörténet. 52 millió forintot tudott hozni a településre, ami helyben került elköltésre, és így a helyi gazdaságot támogatta. Az épület felújításánál ügyeltünk az energiatakarékosságra, ami eleve egy olyan befektetés, ami a jövőben megtérül. A kivitelezésnél azért voltak olyan előre nem tervezett plusz

Alapfokú művészeti iskola néptánc órája

költségek, amelyeket az önkormányzatnak kellett állnia, és rugalmas képviselőtestület nélkül bizony beletört volna a bicskánk a dologba. De úgy lehetett csak sikertörténet, hogy akadt egy olyan ember, aki ezt a vállára vette, itt most Tímeára gondolok. Nem az egyesület tette, mert a szervezet félt felvállalni az ügyet, nagyon kockázatosnak tűnt elsőre. Mindenképpen szerencsés volt, hogy nem kellett kínlódnunk a szolgáltatások kialakításával a művelődési házban, mert azok már működtek, ráadásul nagyon is élénk élet folyt az intézményben. Ami hosszabb távon kihívást fog jelenteni: a művelődési háznak és az IKSZT-nek is külön vezetője van, akiknek szorosan együtt kell működniük. Talán nem árulok el vele titkot, ha azt mondom, hogy a település életében túl nagy pénz egy ilyen komplex intézmény fenntartása. Két teljes állású vezető, egy nyolcórás takarítónő. Már a munkabérek is jelentős terhet jelentenek, hát még az egyéb kiadások! Az önkormányzat az épület teljes fenntartási költségeit állja a rezsitől a javításokig, az egyesületnek ezért nem kell fizetnie. Viszont az önkormányzat költségvetése egyre szigorúbb. Nem tudom, mit hoz a jövő, jóllehet eddig mindig az oktatás és a kultúra területe volt az utolsó, ahonnan elvontunk forrást. Most még van két évünk, amikor kötelezettségünk van az IKSZT működtetésére.

P. P.: *2008-ban a Nádasi Önkormányzat elnyerte a Valódi Civil Partnerségért díjat. Mivel érdemelte ki?*

K. Z.: Nos, a sokat emlegetett közösségfejlesztők megint megjelennek. A településrendezési tervünk elkészítését elnyerő építész irodát arra köteleztük, hogy a készítendő tervet megalapozó koncepció elkészítésében működjön együtt a Községfejlesztők Egyesületével. Tudtuk, ez a záloga annak, hogy a faluban élők minél nagyobb számban beleszólhassanak abba, milyen településen szeretnének élni évtizedek múlva. Így egy olyan fejlesztési koncepció született, ami – legalábbis a környékünkön az eddigi gyakorlattal szemben – tényleg a településen élők szempontjainak, igényeinek feltérképezésével és az ő aktív segítségével valósult meg.

P. P.: *Ez egy egyszeri díj volt. A mindennapokban mennyire felhőtlen az együttműködés az önkormányzat és a helyi civil szervezetek között?*

K. Z.: Én úgy gondolom, hogy továbbra is nagyon jó a viszony, és nemcsak az Együtt Nádásdért Egyesülettel, hanem másokkal is. A Hétdombi Ifjúsági Közhasznú Sportegyesülettel például jelenleg a műfüves focipálya átadásának közös lebonyolítását szervezzük. Aktív civil élet van Nádásdon, kölcsönösen segítjük egymás munkáját, sőt, a civil közösségek adják a település életét. Egy önkormányzatnál a képviselő-testület nagyon kevés lenne

ahhoz, hogy életet is leheljen a településbe. Nagyon jó a munkakapcsolat a civilekkel, majdhogynem felhőtlen: persze gödrök és kátyúk előfordulhatnak az utunkon, ami megnehezíti az előrehaladást, de Nádásd pezsgő élete, népességtartó ereje és beköltözőinek gyarapodó száma a bizonyíték, hogy eredményes az együttműködés.

P. P.: *Milyen civil szervezetek működnek még Nádásdon?*

F. T.: A legfrissebb csapat a Hétdombi Ifjúsági Közhasznú és Sportegyesület. Egy íjász szakosztállyal, kézilabda és futballszakosztállyal, illetve egy kondi szakosztállyal rendelkező sportegyesület, a tagjai között megtalálható Európa-bajnok íjász, de óvodás focista is.

K. Z.: Létezik egy másik települési sportegyesület is, a Nádásd Községi Sportegyesület. Jelenleg megyei II-ben játszik a csapatuk. Van egy Polgárőr Egyesületünk, bár pillanatnyilag tetszhalott állapotban – azért én bízom benne, hogy még feltámad. A Magor Hagyományörző Íjászegyesületnek a vezetője nádasi, így kapcsolódik a településhez. Mellettük működik az Együtt Nádásdért Egyesület.

P. P.: *A település százéves iskolájában létesült a helytörténeti gyűjtemény, ami szintén szép példája a közös munkának.*

F. T.: A helytörténeti gyűjtemény létrehozását eredetileg az önkormányzat pályázta meg, de Legát Tibor vezetésével az Együtt Nádásdért Egyesület koordinálta a felújításokat. Ugyanígy összefogással jött létre a Polgárőr Egyesület által felújított „mise út”, ami Katakát Nádásddal köti össze. A civil szervezetek egymást is támogatják. Az adó 1%-ára vonatkozó hirdetéseknek például mindenki számára biztosítunk hirdetési felületet az egyesület által kiadott lapban. Nincs verseny egymás között, hiszen egymást kiegészítve tudjuk csak megvalósítani a programjainkat: bármilyen rendezvényt, felújítást, kezdeményezést mindig együtt valósítunk meg.

K. Z.: Erre a legjobb példa az idei falunapi rendezvény. 30 éve tartunk falunapokat, de ebben az évben egy pályázat segítségével egy családi napot is megrendeztünk. Az ötletgazda és kezdeményező a Hétdombi Ifjúsá-

Kiállítás az intézmény fogadóterében

gi és Közhasznú Sportegyesület volt, de fiatalok lévén a pályázáshoz, az Együtt Nádasedért Egyesület pályázott helyettük. A támogatáshoz az önkormányzat kezessége is szükséges volt – így valósult meg, hármas együttműködéssel a program. A falunapra pedig nagyságrendileg nagyobb összeget fordíthattunk, mint az előző években.

F. T.: Ugyanígy tavaly az önkormányzat megnyerte a családi foci támogatást két rendezvényre, amit az Együtt Nádasedért Egyesület, a Hétdombi Ifjúsági Közhasznú Egyesület és a Nádasi Sportegyesület együtt valósított meg a két rendezvényben. Közösen találtuk ki a programját, együtt is valósítottuk meg. Egy most folyó játszótér-pályázaton az önkormányzat helyett az egyesületünk indult, és az önkormányzat udvarán kell elvileg 2014. december 31-ig megvalósítani a korszerű játszótér.

P. P.: *Mi a helyzet az egyesület utánpótlásával? Van erre nézve valamilyen tudatos politikátok – például rendezvényekkel kedvet ébreszteni a csatlakozáshoz?*

K. Z.: Inkább csak volt ilyen stratégiánk: ifjúsági tagozat az egyesületen belül, ifjúsági képzés, de ezek szervezése már meghaladja Tímea erejét. Az alapp probléma a fiatalok kiáramlása a településekről: hiába rendezünk nekik programokat, képzéseket, hiába vonjuk be őket a munkába, miután elmennek főiskolára, egyetemre, utána már csak pár százalékuk tér vissza. A beköltözőink jellemzően középkorúak. Jó lenne, ha olyannyira általánossá válna a lokálpatrióta szemlélet, hogy a Nádason maradót maximálisan támogassa a környezetük. A művelődési ház környékéről is elmaradnak a fiatalok, hiszen itt komolyan fegyelmelniük kell magukat: nem lehet bevinni alkoholt, tilos a dohányzás, nem lehet hangoskodni, és így tovább.

P. P.: *Viszont ezáltal a környezetnek a nevelő hatásából is kimaradnak.*

K. Z.: Így van. Helyette mennek a kocsmába, mert – el nem ítéhető módon – nekik is szükségük van a társasági életre, kortárs közösségre.

F. T.: A most felnőtté váló generáció után pedig azok a fiatalok következnek, akik inkább otthon „kockulnak” a Facebook előtt. Őket elsősor-

Olvasósarok

ban a számítógép előtt nehéz kimozdítani.

K. Z.: Jó lenne megtalálni azokat a csatornákat, amik annak idején elindították az egyesületet is. A fiataljaink keresik a közösségi életre az alkalmat, de nincs senki, aki az élére állna az ügynek, és szót is értene velük.

F. T.: Értelemszerűen egy fiatal szervezőre lenne szükségünk a fiatalok eléréséhez. Volt egy próbálkozásunk egy fiataloknak szóló, közösség-szervezéshez segítséget nyújtó képzéssel: 150 meghívót küldtünk szét számukra, de alig 8-10 fiatal érdeklődött, és ők is hamar megunták. Az volt az elképzelés, hogy a saját elgondolásaik megvalósításához nyújtunk segítséget, például pályázatíráshoz vagy programszervezéshez. Egyikükkel találkoztam is a minap egy vendéglátó egységben. „Jaj, Timi néni, hogy milyen jó volt a képzése!” Mégsem maradtak itt. Az egyesület tagsága most már jó pár éve 60-65 fő között stagnál. Mindig vannak lemorzsolódó emberek és új tagok. Főleg középkorúak, a belépők közt sok nyugdíjas és egy-két olyan aktív fiatal, aki Nádason tervezi az életét. Egy nyugdíjas új tagunk egy rendezvényen azt mondta nekem, bárcsak tíz évvel korábban lépett volna be! Úgy többezt elbírtam volna, ha segíteni kell... Előtte azonban a család és a munka miatt nem volt ideje és energiája az egyesületi életre. Az időseb-

bekre sokkal jobban lehet számítani, mint a fiatalabbakra.

P. P.: *Pedig még emlékszem a ti társaságokban olyan közgyűlésre, aminek ünnepi aktusa volt az új tagok felvétele. Az újonc fiatalokat a taggá avatással kiemelték a korosztálya többi tagja közül, és rituálisan befogadták. Szívet melengető pillanatok voltak. Még egy gondolat erejéig térjünk vissza az újságra. A Hétdombi Hírek megindítása adta az apropót ahhoz, hogy az egyesület megalakuljon. Hogy áll ez az újság és mit jelent a falu életében?*

F. T.: Elfogult vagyok az újsággal: színes tartalommal 24 oldalon jelenik meg, egy szerkesztőség végzi az anyag összeállítását és a kiadást. A terjesztést saját erőből oldjuk meg, az előfizetőknek házhoz viszik az egyesületi tagok, illetve önkéntesek. A szerkesztőbizottság három tagból áll, korábban a polgármester úr is csatlakozott hozzánk, de most már nagyon elfoglalt ehhez. A szerkesztőkön kívül vannak állandó cikkírók, akik az intézmények – egyház, iskola, óvoda – híreit és tartalmait szerzik. 500 példányban jelenik meg az újság, ami majdhogynem teljes egészében elfogy. Nemcsak Nádason, hanem a közös hivatali településeken, tehát Halogyon, Daraboshegyen, Hegyhátsálon, Hegyháthodászon és Katafán veszik meg. A csatlakozott települések lakói viszonylag nagy létszámban vannak jelen az előfizetők

között. Emellett az elszármazottak között is sok az előfizető, nekik postán küldjük el a lapot. Nem panaszkodhatunk arra, hogy ne lenne az újságra fogadókészség. Írnivalónk, cikktémánk is van bőségesen. Az utóbbi három évben a lap tartalma szinte észrevétlenül kétszeresére duzzadt, pedig a kezdeti időkben néha a négy oldalt alig sikerült összevakarni. Most inkább az okoz fejtörést, hogy mit pakolunk át a következő hónapra. A felmerülő kiadásokra a forrást nem egyszerű előteremteni, főleg úgy, hogy nagyon kevés a pályázati lehetőség. Egyébként 1997 óta csak 2-3 pályázati lehetőség volt. Az újság nyomdaköltségére pályáztunk. Azt most egy az egyben az előfizetési díjakból fizetjük ki.

P. P.: *Mik a bevételek? Hirdetések?*

F. T.: Úgy próbáljuk kalkulálni az előfizetési díjat, hogy fedezze a kiadás költségeit, de eddig mindig meg kellett toldani valamivel. Igazából nincs bevételünk az előfizetésen kívül. Jelképes hirdetési díjaink vannak, de nincs is nagyon hirdető. Meg aztán úgy vagyunk vele, hogy sajnáljuk a hirdetésre a helyet, hiszen a saját híreink is alig férnek el. Régebben több hirdetés volt, most nagyon minimális – nem is hajtjuk őket.

K. Z.: Én nem vagyok elfogult, de a Hétdombi Hírek nem csak a megye legjobb lapja... Viccet félretéve, szerintem kevés település rendelkezik ilyen sokoldalú, tartalmas helyi újsággal. Immár a 17. évfolyam számait adjuk ki. Régebben kiskörzeti lapnak is megpróbáltuk átformálni, még pályázati pénzünk is volt rá – akkor nem ment, de idővel beérett a dolog! Lassan a környékbeli településeken is kialakult a terjesztői kör. Hegyhátsálon 25 előfizetőnk van, ami lényegében a lakott házak száma és maga a falugondnok a lapterjesztő. Ha az embernek van elég kitartása, az előbb-utóbb azért meghozza a gyümölcsét. Másrésztől viszont hagyni kell a dolgokat maguktól is megérni a változásra. A fiatalság bevonására, az utánpótlás biztosítására Nadasdon már több próbálkozás volt, még az újságnak is volt Hétdombi Diák című melléklete, ami két kiadványt ért meg. Minden kornak volt egy olyan vonzó újítása, amivel el lehetett érni a közönséget: régen, ha volt tévé a kul-

túrházban, eljöttek azok, akiknek nem volt tévéjük, hogy ott nézhessék; aztán a Teleházakban számítógépezhettek, amikor még nem volt elterjedt az otthoni számítógép. Ma már van tévé és számítógép szinte minden otthonban: kérdés, mit tudunk kínálni helyettük? Az idő talán meghozza a választ.

P. P.: *Összességében mégis gyarapodik a település: a környékbeli városok közelsége ellenére – Vasvár, Körmen, de Zalaegerszeg sincs messze – mégsem vált alvó faluvá. Vagy az a jellemző, hogy a városi népek házat vesznek a faluban, és kora reggel mennek, este pedig jönnek?*

K. Z.: Tévedés azt hinni, hogy ide csak aludni jönnek az emberek! Sőt, egyre jobban és egyre aktívabban részt vesznek az idetelepült emberek Nadasd életében. Nemcsak a falusias élet vonzó itt, hanem a közösség is, és intézményeink is vannak: iskola, óvoda, orvosi, fogorvosi rendelő. A település statisztikája igazolja a pozitív megítélését. Még Hegyháthodász polgármestere is itt telepedik le, aki eddig Körmenen lakott. Ezenkívül a munkahelyek sincsenek messze, autóval könnyen elérhető Zalaegerszeg, Körmen, Szombathely, Szentgót-hárd. 1352-en élnek Nadasdon, ez a szám évek óta stagnál, mert ahányan mennek, annyian jönnek is.

P. P.: *A régi idők vándorlegényei azért keltek útra, hogy miután kitanulták a mesterségüket, a nyakukba vegyék a világot, hogy még hozzá szedjenek egy kis szaktudást is. Ha egy efféle kulturális inas erre vetődne, mi az, amit Nadasdon tudna megtanulni? Olyan dolgot, amit máshol kevésbé vagy máshol nem ilyen jó színvonalon sajátíthatna el.*

K. Z.: Talán azt, amit itt mindvégig kerülgettünk és feszegettünk a beszélgetésünk alatt: az együttműködést. Az emlegetett kátyúk és dombok ellenére nagyon jó az együttműködés a falu lakói, szervezetei és intézményei között – önkormányzat, civilek, felekezetek, óvoda, iskola, lakosok, mind képesek összefogni közös célok érdekében. Az evangélikus egyház átvállalta a szociális étkeztetést, házi segítségnyújtást és a falugondnoki szolgálatot az önkormányzattól. A település életének alapja az egymást támogató, közös munka.

P. P.: *Úgy látszik, a nadasdi levegőben van a titok nyitja. Aki idejön, ezt szívja magába: az együttműködés szellemét.*

K. Z.: Meglehet, de ehhez az is kell, hogy olyanok jöjjenek ide, akik fogékonyak az együttműködésre – Nadasdon ők kiváló táptalajra és „mikroklimára” találnak.

KARVALITS ZOLTÁN: Születésem óta Nadasdon élek. A mezőgazdasági főiskola elvégzése után első munkahelyem is lakóhelyemhez kötött. A mezőgazdaságban töltött időt követően 1988-tól művelődésiház-vezetőként, később községgazdaként, jelenleg pedig második ciklusomat befejező polgármesterként szolgálom az itt élőket. Ahol csak tudom, segítem a település civil kezdeményezéseit, a helyi nyilvánosság minél jobb kiszélesedését

FÖLDES TÍMEA: Tösgyökeres nadasdi vagyok. Számomra Nadasd a világ közepe. Dísz-növénykertésznek, majd kertészmérnöknek tanultam. Karvalits Zoltánt gyermekkorom óta ismerem, még helytörténeti szakköröse voltam. Az érettségi után kapcsolódtam bele a civil munkába. Először csak segítettem, majd teleházaztam a virágboltos munkám mellett. 2003-ban lettem az egyesület munkatársa, mint foglalkoztatási információs pont-vezető. 2006 óta vagyok az „Együtt Nadasdért” Faluszépitő és Fejlesztő Kulturális Egyesület elnöke. Egyszemélyes mindenes. 2011 óta Integrált Közösségi és Szolgáltató Tér és Foglalkoztatási információnyújtási feladatokkal megbízott munkatárs. Szabadidőmben néptáncolok és viragot kötök.

PÓSFAY PÉTER: 24 éves – többféle intézményben, s a közigazgatásban eltöltött – népművelői munka után 1993-ban kezdtem el behatóbban foglalkozni a településfejlesztés humán-központú ágával, a közösségfejlesztéssel. Azon dolgozom – elsősorban kistelepüléseken –, hogy a helyben megtalálható értékekre támaszkodva, a helybéli „értelmesség” mozgósításával működésbe lendüljön a helyi társadalom. Mindezt egy felnőttképzésre és közösségfejlesztésre szakosodott családi vállalkozás ügyvezetőjeként teszem. 1999–2001 között a millenniumi kormánybiztos képviselőjeként tevékenykedtem Nyugat-Magyarország megyéiben. Jelenleg tanácsadóként önkormányzatok, civil szervezetek működését segítem.